

V Bruseli 28. 5. 2020
COM(2020) 452 final

2018/0197 (COD)

Zmenený návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY
o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Pandémiou COVID-19 utrpelo európske hospodárstvo silný a bezprecedentný vonkajší otras. Hospodárstvo sa dostáva do recesie a nezamestnanosť sa zvyšuje; neistota vyvolaná touto situáciou môže viesť k pomalšej obnove. Počiatkové reakcie na krízu vo veľkej miere záviseli od celoštátnych a regionálnych kapacít, ktoré sa v jednotlivých členských štátoch a regiónoch z veľkej časti líšia v dôsledku rôznych hospodárskych štruktúr a fiškálneho priestoru. Takéto rozdiely môžu mať za následok asymetrickú obnovu a prispievať k zväčšovaniu regionálnych rozdielov, čo zase môže oslabiť jednotný trh, finančnú stabilitu eurozóny a solidaritu našej Únie.

Rozšírenie koronavírusu vo všetkých krajinách donútilo mnohé vlády zaviesť nebyvalé opatrenia na zamedzenie šírenia pandémie, ako napríklad dočasné zavretie podnikov alebo rozsiahle obmedzenia cestovania a mobility, a viedlo k väčšej neistote na finančných trhoch. To môže následne spôsobiť prudký pokles úrovne produkcie v mnohých hospodárstvach, ktorý bude mať vážne sociálne dôsledky. V nadchádzajúcich rokoch to môže priniesť značné výzvy pre verejné financie, čo sa zase môže prejaviť na obmedzení verejných investícií potrebných na obnovu hospodárstva.

Komisia navrhuje využiť plnú kapacitu rozpočtu EÚ na mobilizáciu investícií a prednostnú finančnú podporu v kľúčových prvých rokoch obnovy. Tieto návrhy sú založené na dvoch pilieroch. Jedným je núdzový Európsky nástroj obnovy, ktorým sa dočasne zvýši finančná kapacita rozpočtu EÚ tým, že sa v rozpočte EÚ použije manévrovací priestor na získanie dodatočných finančných prostriedkov na finančných trhoch. Druhým je posilnený viacročný finančný rámec na roky 2021 – 2027. Komisia navrhuje posilniť kľúčové programy prostredníctvom Európskeho nástroja obnovy s cieľom rýchlo nasmerovať investície tam, kde je to najviac potrebné, posilniť jednotný trh, zintenzívniť spoluprácu v oblastiach ako zdravotníctvo a krízové riadenie a poskytnúť Únii rozpočet náležite zodpovedajúci podmienkam dlhodobého prechodu na odolnejšiu, zelenšiu a digitálnu Európu.

Tento návrh patrí do druhého uvedeného piliera. Je nevyhnutné zabezpečiť rýchlu obnovu hospodárstva EÚ v období po pandémii COVID-19 a zároveň splniť cieľ zmluvy, ktorým je podpora konvergenzie a znižovanie rozdielov. To si vyžaduje opatrenia prispôbované kontextu národných a regionálnych hospodárstiev. Investície v rámci politiky súdržnosti musia zohrávať vedúcu úlohu pri zabezpečovaní obnovy pre všetkých a pripraviť tak pôdu pre dlhodobý hospodársky rozvoj. Pri poskytovaní podpory je potrebné klásť osobitný dôraz na regióny, ktoré sú najviac postihnuté krízou a ktoré sú menej vybavené na jej prekonanie.

Preto je potrebné navrhnuť zmeny rozsahu pôsobnosti a špecifických cieľov Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“), ako aj flexibilný mechanizmus, ktorý možno rýchlo použiť, ak by nastali iné mimoriadne udalosti vedúce ku krízovej situácii, ktorá ovplyvňuje Úniu.

Politika súdržnosti už poskytuje široké spektrum možností financovania tak, aby sa financovanie dalo prispôbiť individuálnym podmienkam členských štátov a regiónov. V záujme zlepšenia celkovej ekonomickej odolnosti a obnovy EÚ sa však navrhuje zlepšiť flexibilitu investícií v rámci programov s cieľom riešiť nedostatky v sektore zdravotníctva, zlepšovať pripravenosť na neočakávané núdzové situácie, podporovať vytváranie pracovných miest v malých a stredných podnikoch a plne využívať hospodársky potenciál odvetví cestovného ruchu a kultúry.

V záujme zlepšenia schopnosti predchádzať ohrozeniam zdravia, chrániť sa pred nimi, rýchlo na ne reagovať a zotaviť sa z nich sa navrhuje, aby sa investície na zlepšenie odolnosti zdravotníckych systémov komplexne naprogramovali a vykonávali. Vyžaduje si to, aby sa investície mohli realizovať nielen do infraštruktúry, ale mohli zahŕňať aj investície do vybavenia a zásob, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie odolnosti zdravotníckych systémov. Vzhľadom na to, že účinné riešenie akejkoľvek vzniknutej krízy si vyžaduje poskytnutie príslušných potrieb, EFRR by mal okrem zlepšenia odolnosti zdravotníckych systémov mať aj možnosť financovať zásoby na zvýšenie odolnosti voči katastrofám. V tejto súvislosti je potrebné, aby členské štáty zabezpečili koordinovaný prístup a komplementaritu medzi investíciami financovanými z [programu v oblasti zdravia] a z EFRR.

Zákaz vychádzania z dôvodu pandémie COVID-19 bude výrazne ovplyvňovať regióny, kde odvetvia kultúry a cestovného ruchu výrazne prispievajú k regionálnym hospodárstvám. Dostupné údaje naznačujú, že hospodárske a sociálne dôsledky vyplývajúce z uložených cestovných obmedzení, ako aj pokles dôvery zákazníkov je pravdepodobne najväčší na územiach, ktoré sú viac závislé od cestovného ruchu a pohostinstva. Okrem možností podpory cestovného ruchu a kultúry v rámci iných politických cieľov sa preto navrhuje vytvoriť samostatný špecifický cieľ v rámci cieľa politiky 4, aby sa umožnilo využitie potenciálu kultúry a cestovného ruchu pri posilňovaní hospodárskeho rozvoja, sociálneho začlenenia a sociálnej inovácie.

V záujme stimulácie rastu a konkurencieschopnosti MSP, ktoré podporujú zamestnanosť, by špecifické ciele EFRR mali odrážať vytváranie pracovných miest v malých a stredných podnikoch. Navrhuje sa zároveň, aby EFRR podporoval podniky v ťažkostiach tam, kde sú zavedené dočasné opatrenia štátnej pomoci v reakcii na osobitné okolnosti. Je to v súlade s prístupom prijatým na základe dočasného rámca pre opatrenia štátnej pomoci na podporu hospodárstva pri súčasnej pandémii COVID-19 a s pravidlami poskytovania pomoci *de minimis*.

Napokon je potrebné upraviť ukazovatele, aby bolo možné používať ukazovatele výstupov a výsledkov v oblasti cestovného ruchu a kultúry mimo cieľa politiky 5, v súlade s navrhovanými zmenami špecifického cieľa týkajúceho sa kultúry a cestovného ruchu.

S cieľom poučiť sa zo súčasnej krízy je nevyhnutné, aby sa v právnom rámci politiky súdržnosti stanovili mechanizmy, na ktoré sa možno rýchlo odvolať, ak by v nasledujúcom desaťročí nastali mimoriadne okolnosti. Preto sa v reakcii na mimoriadne a nezvyčajné okolnosti navrhujú dočasné opatrenia na využitie EFRR s cieľom zabezpečiť, aby sa za obmedzených a osobitných okolností mohli udeľovať výnimky z určitých pravidiel a uľahčila sa tak reakcia na takéto okolnosti.

Patrí medzi ne možnosť rozšíriť rozsah podpory z EFRR, ako je podpora prevádzkového kapitálu v MSP vo forme grantov, ako aj možnosť zjednodušiť požiadavky tematickej koncentrácie, ak je to potrebné ako dočasné opatrenie na zabezpečenie účinnej reakcie na takéto mimoriadne a nezvyčajné okolnosti.

- **Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Návrh sa obmedzuje na ciele zmenu návrhu nariadenia COM(2018) 372 z 29. mája 2018 a je v súlade s celkovým právnym rámcom stanoveným pre fondy, najmä s návrhom nariadenia COM(2018) 375 z 29. mája 2018 a s návrhom na jeho zmenu.

Spolu so zmeneným návrhom nariadenia COM(2018) 375 z 29. mája 2018 predstavuje prostriedok na podporu obnovy hospodárstva a mechanizmus reakcie na krízu podľa pravidiel zdieľaného riadenia v prípade mimoriadnych udalostí, ktoré vedú ku krízovej situácii na úrovni Únie.

- **Súlad s ostatnými politikami Únie**

Návrh sa obmedzuje na cielené zmeny návrhu nariadenia COM(2018) 372 z 29. mája 2018 a zachováva súlad s ostatnými politikami Únie, a najmä podporuje komplementaritu a synergie s programom v oblasti zdravia.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právny základ**

Návrh sa zakladá na článkoch 177, 178 a 349 ZFEÚ.

- **Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)**

Návrh zavádza dodatočnú flexibilitu programovania, aby členské štáty mohli navrhnuť intervencie, ktoré najlepšie riešia ekonomické dôsledky krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 a podporujú obnovu hospodárstva vo všetkých regiónoch. Takisto zavádza mechanizmus reakcie na krízu podľa pravidiel zdieľaného riadenia vo forme vykonávacích právomocí Komisie, aby mohla za mimoriadnych okolností zabezpečiť poskytnutie dočasných výnimiek s cieľom reagovať na takéto udalosti.

- **Proporcionalita**

Návrh je obmedzený a cielená zmena nepresahuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa spočívajúceho v poskytnutí potrebnej dodatočnej flexibility, pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti a ciele EFRR, aby sa podporila obnova hospodárstva a aby sa vykonali prípravy na mimoriadne udalosti, ktoré v budúcnosti povedú ku krízovej situácii na úrovni Únie.

- **Výber nástroja**

Návrhom sa mení návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ EX POST, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia ex post/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Neuplatňuje sa.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Neuskutočnili sa žiadne konzultácie s externými zainteresovanými stranami. Návrh však nadväzuje na rozsiahle konzultácie s členskými štátmi a Európskym parlamentom v posledných týždňoch v súvislosti s ekonomickými dôsledkami krízy spôsobenej pandémiou COVID-19.

- **Získavanie a využívanie expertízy**

Neuplatňuje sa.

- **Posúdenie vplyvu**

Posúdenie vplyvu sa vykonalo pri príprave návrhu nariadenia COM(2018) 372 z 29. mája 2018. Tieto súčasné obmedzené a cielečné zmeny si nevyžadujú samostatné posúdenie vplyvu.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

Neuplatňuje sa.

- **Základné práva**

Neuplatňuje sa.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Z navrhovanej úpravy nevyplývajú žiadne zmeny v návrhu nariadenia Rady, ktorým sa ustanovuje viacročný finančný rámec na roky 2021 až 2027, z 2. mája 2018 [COM(2018) 322]. Sumy pre EFRR a Kohézny fond na obdobie 2021 – 2027 zostávajú nezmenené.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania a spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

Vykonávanie opatrení sa bude monitorovať a budú sa o ňom podávať správy v rámci mechanizmov podávania správ stanovených v návrhu nariadenia COM(2018) 375 z 29. mája 2018 a v návrhu nariadenia COM(2018) 372 z 29. mája 2018.

- **Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)**

Neuplatňuje sa.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Navrhuje sa zmeniť návrh nariadenia COM(2018) 372 z 29. mája 2018 takto:

1. Článok 2 ods. 1 písm. a) bod iii) sa upravuje tak, aby názov špecifického cieľa zahŕňal aj vytváranie pracovných miest.
2. Článok 2 ods. 1 písm. d) bod ii) sa upravuje tak, aby sa zabezpečila podpora zvyšovania odolnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy na diaľku a online.
3. Článok 2 ods. 1 písm. d) bod iv) sa upravuje tak, aby názov špecifického cieľa zahŕňal odolnosť zdravotníckych systémov.
4. Ako nový bod v) v článku 2 ods. 1 písm. d) sa dopĺňa nový špecifický cieľ týkajúci sa kultúry a cestovného ruchu.
5. V článku 4 ods. 1 sa dopĺňa nový pododsek s cieľom zabezpečiť oprávnenosť kritických zásob potrebných na posilnenie odolnosti zdravotníckych systémov alebo odolnosti voči katastrofám.
6. Článok 6 ods. 1 písm. d) sa upravuje tak, aby EFRR mohol podporovať podniky v ťažkostiach tam, kde sú stanovené dočasné opatrenia štátnej pomoci v reakcii na osobitné okolnosti.
7. Dopĺňa sa nový článok 11a, aby sa dočasnými opatreniami umožnilo cielečné rozšírenie rozsahu pôsobnosti EFRR, ako je prevádzkový kapitál v MSP vo forme grantov, ako aj výnimka z požiadaviek tematickej koncentrácie a minimálnej

alokácie na udržateľný rozvoj miest v prípade mimoriadnych a nezvyčajných okolností v kontexte Paktu stability a rastu.

8. Príloha I sa upravuje tak, aby umožňovala používanie ukazovateľov výstupov a výsledkov súvisiacich s cestovným ruchom a kultúrou mimo cieľa politiky 5.

Zmenený návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY**o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde**

Návrh Komisie COM(2018) 372 sa mení takto:

1. Vkladá sa toto odôvodnenie (7a):

„(7a) Keďže malé a stredné podniky (MSP) sú základom európskeho hospodárstva, EFRR by mal naďalej podporovať rozvoj MSP posilnením ich rastu a konkurencieschopnosti. Vzhľadom na potenciálne hlboké dôsledky pandémie COVID-19 alebo prípadné krízové situácie, ktoré vzniknú v budúcnosti a budú mať vplyv na podniky a zamestnanosť, by EFRR mal napomáhať zotavenie z tejto krízy poskytovaním podpory na vytváranie pracovných miest v MSP.“

2. Vkladá sa toto odôvodnenie (10a):

„(10a) S cieľom posilniť pripravenosť na vzdelávanie a odbornú prípravu na diaľku a online tak, aby boli sociálne inkluzívne, by EFRR mal v rámci plnenia svojej úlohy, ktorou je aj zlepšovanie prístupu k inkluzívnym a kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania, najmä prispievať k posilneniu odolnosti systémov učenia sa na diaľku a online. Úsilie o zabezpečenie kontinuity vzdelávania a odbornej prípravy počas pandémie COVID-19 poukázalo na závažné nedostatky v prístupe k potrebným zariadeniam IKT a pripojiteľnosti vzdelávajúcich sa osôb zo znevýhodneného prostredia a zo vzdialených regiónov. V tejto súvislosti by mal EFRR poskytovať podporu na sprístupnenie potrebných zariadení IKT a pripojiteľnosti, a tým podporovať odolnosť systémov vzdelávania a odbornej prípravy určených na učenie sa na diaľku a online.“

2. Vkladá sa toto odôvodnenie (10b):

„(10b) S cieľom posilniť schopnosť systémov verejného zdravotníctva predchádzať ohrozeniam zdravia, rýchlo na ne reagovať a zotaviť sa z nich by mal EFRR prispievať aj k odolnosti zdravotníckych systémov. Keďže bezprecedentná pandémia COVID-19 poukázala na dôležitosť okamžitej dostupnosti kritických zásob na zabezpečenie účinnej reakcie na núdzovú situáciu, rozsah podpory z EFRR by sa mal rozšíriť tak, aby umožňoval nákup zásob potrebných na posilnenie odolnosti voči katastrofám a na posilnenie odolnosti zdravotníckych systémov. Pri nákupe zásob s cieľom posilniť odolnosť zdravotníckych systémov by tieto mali byť v súlade s národnou stratégiou v oblasti zdravia a nemali by ísť nad jej rámec a mali by sa dopĺňať s [programom v oblasti zdravia], ako aj s kapacitami resCEU v rámci mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany (UCPM).“

3. Vkladá sa toto odôvodnenie (10c):

„(10c) S cieľom umožniť podporu pre regionálne hospodárstva, ktoré sú silne závislé od odvetvia cestovného ruchu a kultúry, by sa mal stanoviť vyhradený špecifický cieľ. Umožnilo by to, aby sa využil plný potenciál kultúry a cestovného ruchu na obnovu hospodárstva, na sociálne začlenenie a na sociálnu inováciu bez toho, aby

boli dotknuté možnosti poskytovať podporu z EFRR pre tieto odvetvia v rámci iných špecifických cieľov.“

4. Odôvodnenie 21 sa nahrádza takto:

„(21) Zároveň je dôležité objasniť, ktoré činnosti spadajú mimo rozsah pôsobnosti EFRR a Kohézneho fondu, vrátane investícií na zníženie emisií skleníkových plynov z činností uvedených v prílohe I k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES(*), aby sa predišlo duplicite dostupného financovania, ktoré už existuje v rámci uvedenej smernice. EFRR a Kohézny fond by takisto nemali podporovať podniky v ťažkostiach, ako sú vymedzené v nariadení Komisie (EÚ) č. 651/2014(**), pokiaľ podpora nie je povolená na základe dočasných rámcov štátnej pomoci na riešenie mimoriadnych okolností. Okrem toho by sa malo výslovne stanoviť, že zámorské krajiny a územia uvedené v prílohe II k ZFEÚ nie sú oprávnené na podporu z EFRR a Kohézneho fondu.

(*) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32).

(**) Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy (Ú. v. EÚ L 187, 26.6.2014, s. 1).“

5. Vkladá sa toto odôvodnenie (27a):

„(27a) V záujme rýchlej reakcie na mimoriadne a nezvyčajné okolnosti v zmysle Paktu stability a rastu, ktoré môžu vzniknúť počas programového obdobia, by sa mali v reakcii na takéto okolnosti stanoviť dočasné opatrenia na uľahčenie využívania podpory z EFRR. Okrem toho by sa vykonávacie právomoci týkajúce sa dočasných opatrení na používanie fondov v reakcii na mimoriadne a nezvyčajné okolnosti mali prijať bez postupov výboru, keďže rozsah uplatňovania je určený v Pakte stability a rastu a obmedzuje sa na opatrenia stanovené v tomto nariadení.“

6. V článku 2 sa odsek 1 mení takto:

a) V písmene a) sa bod iii) nahrádza takto:

„iii) posilnenia rastu a konkurencieschopnosti MSP a vytvárania pracovných miest v MSP;“;

b) Písmeno d) sa mení takto:

i) Bod ii) sa nahrádza takto:

„ii) zlepšenia prístupu k inkluzívnym a ku kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania rozvíjaním infraštruktúry, a to aj posilňovaním odolnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy na diaľku a online;“;

ii) Bod iv) sa nahrádza takto:

„iv) zabezpečenia rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a podpory odolnosti zdravotníckych systémov;“;

iii) Dopĺňa sa tento bod v):

„v) posilnenia úlohy kultúry a cestovného ruchu v oblasti hospodárskeho rozvoja, sociálneho začlenenia a sociálnej inovácie.“

7. V článku 4 ods. 1 sa dopĺňa tento pododsek:
„S cieľom prispieť k špecifickému cieľu v rámci CP 2 stanovenému v článku 2 ods. 1 písm. b) bode iv) a k špecifickému cieľu v rámci CP 4 stanovenému v písmene d) bode iv) uvedeného článku sa z EFRR takisto podporuje nákup zásob potrebných na posilnenie odolnosti zdravotníckych systémov a na posilnenie odolnosti voči katastrofám.“
8. V článku 6 ods. 1 sa písmeno d) nahrádza takto:
„d) podniky v ťažkostiach, ako sú vymedzené v článku 2 ods. 18 nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014, ak nie je podpora povolená na základe dočasného rámca štátnej pomoci, ktorý bol zavedený na riešenie mimoriadnych okolností;“.
9. Vkladá sa táto kapitola IIa:

„KAPITOLA IIa

Dočasné opatrenia v reakcii na mimoriadne a nezvyčajné okolnosti

Článok 11a

Dočasné opatrenia na využitie EFRR v reakcii na mimoriadne a nezvyčajné okolnosti

Ak Rada po [dátum nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia] uzná, že sa vyskytla nezvyčajná udalosť mimo kontroly jedného alebo viacerých členských štátov, ktorá má významný vplyv na finančnú situáciu verejnej správy, alebo prudký hospodársky pokles v eurozóne alebo v Únii ako celku podľa článku 5 ods. 1 desiateho pododseku, článku 6 ods. 3 štvrtého pododseku, článku 9 ods. 1 desiateho pododseku a článku 10 ods. 3 štvrtého pododseku nariadenia (ES) č. 1466/97 (*), alebo neočakávané nepriaznivé hospodárske udalosti s vážnymi nepriaznivými dôsledkami pre verejné financie podľa článku 3 ods. 5 a článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1467/97 (**), môže Komisia prostredníctvom vykonávacieho rozhodnutia a na obdobie vymedzené v tomto rozhodnutí:

- a) odchylné od článku 4 rozšíriť rozsah podpory EFRR s cieľom podporiť opatrenia, ktoré sú nevyhnutne potrebné na reakciu na takéto mimoriadne alebo nezvyčajné okolnosti, najmä prostredníctvom financovania prevádzkového kapitálu pre MSP vo forme grantov;
- b) odchylné od článku 3 a článku 9 ods. 2 obmedziť požiadavky tematickej koncentrácie a minimálne požiadavky stanovené pre alokácie na udržateľný rozvoj miest.

(*) Nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii (Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1).

(**) Nariadenie Rady (ES) č. 1467/97 zo 7. júla 1997 o urýchlňovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku (Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 6).“

10. Príloha I sa mení v súlade s prílohou k tomuto návrhu.

V Bruseli

*Za Európsky parlament
predseda*

*Za Radu
predseda*